

Cena rodiny Hildprandtů 2024 – pro studenty středních škol

Jan Evangelista Purkyně (1787–1869) je největším českým biologem a lékařem s celosvětovým významem. Purkyňovy výzkumy zahrnují široké spektrum objevů. Je jedním ze spoluvůdců buněčné teorie a jeho objevy v oftalmologii a kardiologii jsou dodnes v odborné literatuře hojně zmiňovány. Jeho popisy kožních papilárních linií jsou základem daktyloskopie, bez níž si nelze představit moderní kriminalistiku. Purkyňova životní dráha byla v mládí významně ovlivněna rodinou Hildprandtů, majitelů panství a zámku Blatná. Před studiem medicíny působil Purkyně na Blatné jako vychovatel a učitel mladého Ferdinanda Hildprandta a následně se mu dostalo od barona Františka Hildprandta značné finanční podpory na pražská univerzitní studia. Sám Purkyně s rodinou Hildprandtů udržoval po celý život kontakty a pietně ochraňoval posmrtný odlietek ruky Františka Hildprandta, svého mecenáše.

Po návratu z emigrace zahájila paní baronka Jana Germenis-Hildprandt tradici seminářů na Blatné věnovaných J. E. Purkyněmu, na nichž se setkávají přední představitelé české biologie a medicíny. V současné době se rodina Germenis-Hildprandt rozhodla vypsát Cenu rodiny Hildprandtů pro studenty středních škol, která spočívá v napsání eseje na určené téma.

Pro letošní rok bylo vybráno téma Stavba a vývoj zubů a čelistí. Esej může být doplněna originálními nepřevzatými obrázky. Autoři tří prací vyhodnocených odbornou porotou budou pozváni k účasti na podzimním setkání na Blatné, první z nich přednese prezentaci eseje o maximální délce 15 minut a bude moci svou práci publikovat v Živě, kterou Purkyně založil. Přihláška musí kromě e-mailové adresy obsahovat i čestné prohlášení autora o studiu na střední škole. Text v rozsahu do pěti normostran, včetně obrázků, prosíme zaslat do 31. května 2024 v pdf formátu na adresu iva@castle-blatna.com.

1 Paní Jana a Stephanos Germenis-Hildprandt

2 Zámek Blatná

3 Z Purkyňovy expozice na zámku v Blatné. Foto z archivu Zámku Blatná (obr. 1–3)

4 Úryvky ze Živy k letošnímu tématu soutěže vypsané pro studenty středních škol. Vybráno z ročníků 1898 (číslo 4: 114–115) a 1913 (5: 154)

5 Pohled ze strany na stálou dentici člověka (nahore) a dočasnou neboli mléčnou dentici (dole). Převzato z učebnice zubního lékařství Gustava Preiswerka Zahnheilkunde (1919)

O struktuře zubů.

Vertebrat z pravidla čítáme, že jest dutina zuby obklopena zubovinou (*dentinem*), jež jest na koruně zuby pokryta sklovinou (*enamelum*), na kořenech tmelem (*cementem*). Avšak kromě toho sluší zejména u nižších obratlovců rozeznávat ještě jiná pletiva zubní, jak zejména nejnověji v souborné studii o té věci ukázal dr. C. Röse (»Ueber die verschiedenen Abänderungen der Hartgewebe bei niederen Wirbeltieren«; Anat. Anz. XIV. č. 1.—3.). Pro obecnou zajímavost věci nebude na škodu, podáme-li tu alespoň u výtahu výsledky studií Röseových. On především tvrdí, že i u nejvyšších obratlovců (ssavců) i dentin i email a cement vznikají přeměnou jediného pletiva, ukládáním vápenatých solí v základní hmotu jeho. Již Owen (»Odontography«) ostatně ukázal na přechody mezi dentinem a kostí u nižších obratlovců; ale výzkumům jeho ubírá ceny ta okolnost, že si nešímal měkkého, nýbrž jen tvrdého pletiva zubů.

Zbloudilé zuby v dutině nosní. Případy takové byly velmi zřídka pozorovány. U poltřeletím roentgenových paprsků zjistě počet případů vzroste. V berlinské laryngologické společnosti demonstrován byl letos 56letý muž, u něhož bylo viděti na skiagramu zub, vyčnívající zřetelně korunkou do dutiny nosní pod spodní skořepu. Kořen tkvěl v alveolárním vývětnku horní čelisti.

